

Game tegen lek in haven

Met een onlinespel kunnen psychologen van LTP voorspellen welke douanemedewerkers gevoelig zijn voor omkoping door criminelen.

Gerlof Leistra

Met hulp van corrupte douaniers smokkelen criminelen via de zeehavens van onder meer Rotterdam en Vlissingen enorme partijen drugs Nederland binnen. 'Uithalers' krijgen te horen in welke containers de cocaïne zit verstopt en ontlopen dankzij omgekocht havenpersoneel de controles.

Op allerlei manieren proberen douane en havenbedrijven de drugs-smokkel te bestrijden. Alleen werknemers met een pasje mogen op de uitgestrekte kades komen. Overal hangen camera's en staan beveiligers. De containers van schepen uit risicolanden als Colombia, Costa Rica en Brazilië moeten standaard door de scan. Er worden drugshonden ingezet. Personeel dat beslist welke containers worden gecontroleerd en vooral welke niet, werkt nooit alleen, wordt geregeld gewisseld en

krijgt pas op de dag zelf het werkrooster te zien. En toch gaat de smokkel gewoon door. Natuurlijk worden aan de lopende band drugs onderschept, maar niemand weet hoeveel tonnen de criminelen 'binnentrekken'.

Handlangers op sleutelposities zijn goud waard voor drugsbendes, maar hoe weet een werkgever wie zal zwichten voor druk of verleiding? Uitgebreide vragenlijsten worden gebruikt om de persoonlijkheid van sollicitanten te doorgronden. Zijn ze extravert? Vriendelijk en open? Zitten ze goed in hun vel? Hebben ze een goed ontwikkeld geweten? Al is de kans groot dat kandidaten sociaal wenselijke antwoorden geven.

Psychologen van LTP (zie 'Solliciteren bij robot Sigmund' op pagina 29) hebben met collega's van de Vrije Universiteit een onlinespel ontwikkeld dat in kaart brengt wat er in een persoon omgaat en

welke keuzes hij maakt bij morele dilemma's. Deelnemers aan de game *Building Docks* stellen een *avatar* samen – een icoon om mee te spelen – en moeten met drie virtuele teamleden een havenbedrijf ontwikkelen. Het spel is opgebouwd uit verschillende lagen die bijdragen aan het meten van integriteit.

De deelnemer krijgt allerlei keuzes voorgeschoteld. Hoe verdeelt hij/zij budgetten? Heeft de kandidaat alleen oog voor de eigen doelstelling of houdt die rekening met het belang van het bedrijf en dat van andere partijen? Welke bedrijfsauto wordt gekozen: een personenbusje of een sportwagen? Bij het testen van het gedrag van de deelnemer wordt de integriteit in kaart gebracht.

'Integriteit is een belangrijke voorspeller van gedrag,' zegt innovatiemanager Marian de Joode van LTP. 'De deelne-

Het gedrag van de deelnemers bij de game verradert hun 'morele kompas'

Dankzij corrupte douaniers op sleutelposities weten criminele 'uithalers' precies in welke containers drugs verstopt zitten

Nico Oersman/ANP

Solliciteren bij robot Sigmund

LTP is het oudste en op één na grootste humanresources-adviesbureau van Nederland, met vestigingen in Amstelveen en Rotterdam. Het is in 1927 opgericht door enkele hoogleraren van de Vrije Universiteit. LTP en de VU doen nog altijd gezamenlijk onderzoek, maar het bureau is zelfstandig. Er werken zo'n 140 psychologen, researchers en andere professionals.

Al decennia test LTP of rechters, militairen, bankiers en politie-medewerkers geschikt zijn voor hun rol. Tot de klantenkring behoren onder meer ziekenhuizen. Ook doet LTP alertheidstesten met piloten en met machinisten van de NS: wie bij de test een rood sein negeert, doet onmiddellijk een assessment.

Samen met de VU doet LTP onderzoek naar de inzet bij sollicitaties van robot Sigmund – vernoemd naar de Oostenrijkse zenuwarts Sigmund Freud. Op basis van analyse van de antwoorden op tien vragen geeft de robot – feitelijk een computer die razendsnel 'denkt' – inzicht in de persoonlijkheid.

mers verliezen zich in de game en worden meegenomen door het verhaal. Indirect krijgen we een beeld van hun behoefte aan status en trots, zien we of ze manipulatief zijn ingesteld en of ze gericht zijn op hun eigen belang. Zelfs de samenstelling van de avatar zegt iets over de deelnemer.'

Bedoeling van het spel is te kijken wat er gebeurt met mensen die onder druk staan, zegt LTP-directeur en psycholoog Jan Kwint (58) in de hoofdvestiging van het bedrijf in Amstelveen. 'Of iemand ontspoord, hangt ook af van de context. Hoe groot is de commerciële druk? Wat is het voorbeeldgedrag van leidinggevenden?'

Ook persoonlijke omstandigheden kunnen een rol spelen bij gevoeligheid voor corruptie. Wie bijvoorbeeld net gescheiden is en kampt met

schulden, vormt een risico. Zeg dan maar eens nee tegen een paar ton crimineel geld voor medewerking om controle te omzeilen.

De uitslag van de game levert een risico-indicatie op. Kwint: 'Iedere persoon heeft ook een donkere kant. We werken met een groene, gele of rode vlag, maar zijn heel voorzichtig met stellige conclusies. Wat LTP wél kan bieden, is inzicht in iemands "moreel kompas". Ziet iemand überhaupt in dat iets een morele kwestie betreft? Welke mechanismen hanteert hij/zij in het omgaan met deze kwesties? Kent iemand zijn/haar eigen valkuilen? De uitkomst van de game

'De uitkomst van de game dient als basis voor een persoonlijk gesprek'

dient als basis voor een persoonlijk gesprek.'

LTP heeft vorig jaar uitvoerig proefgedraaid met de game. Voor een telebedrijf zijn ruim vierduizend sollicitanten online getest op integriteit. In combinatie met interne maatregelen, zoals verbetering van de administratieve, logistieke en beveiligingsprocessen, zag de keten duidelijk verband met ongewenst gedrag.

De game is inmiddels aangeboden aan de havendiensten. De test mag dan de vorm van een onlinespel hebben, de aanpak van drugsmokkel intussen is dodelijke ernst. De financiële belangen van de drugscriminelen zijn gigantisch. De door hen geboden verleidingen zijn groot. In de strijd tegen de georganiseerde misdaad lijkt een extra wapen meer dan welkom om corruptie van personeel te voorkomen.